XXXIII. évf. Cluj-Kolozsvár, 1923. Március 3. szám.

Unitárius Közlöny

A VALLÁSOS ÉS ERKÖLCSÖS ÉLET ÉBRESZTÉSÉRE
KIADJA A DÁVID FERENCZ EGYLET.

Főszerkesztő: Dr. BOROS GYÖRGY | Szerkesztő: PAP DOMOKOS

Előfizetési ár: Egész évre 20 L. Magyarországra: 26 L. Egyes szám ára 3 L. Akik a 20 L.-t egy összegben előre befizetik, a Dávid Ferencz-Egylet rendes tagjainak tekintetnek. Örökös alapitói-díj 100 L. Minden pénz Gálfi Lőrincz egyleti pénztároshoz küldendő Clujra (Kolozsvárra.)

A „mult“ példa legyen most!

Az unitárius áldozatkészség egyetlen egy esetben sem volt oly erős és lélekből jövő, mint a székelykereszturi gimnázium megteremtésében. Évszázados küzdelmeinken áttekintve, megállapithatjuk, hogy a legszebb aranykönyv az unitárius egyház életében a székelykereszturi gimnázium épitésének története. Mikor hozzákezdtek az épitéshez, az épitésre nem volt egyéb fedezet, csak a székely hivek áldozatkészsége. Az egyesek filléreiket, gabonájukat adták, mások fát, követ, élelmiszert; a szegények örömest kézimunkát áldoztak. Érezve a felekezeti iskolák jelentőségét, róm. kath. székely községek is ajándékoztak, segitettek a gimnázium felépitésében. Igy épült fel a székelykereszturi gimnázium „a status cassájának terheltetése nélkül, csupán csak a jóltevő hivek kegyes alamizsnáskodásából“, ahogyan az akkori épittető bizottság megállapitotta.

Amint fel van jegyezve, sirt örömében a nép, midőn látta a kereszturi gimnázium épitését; ennél hivebben semmi sem fejezheti ki az unitárius székely népléleknek müvelődésre irányuló érzékenységét.

A nép akaratából létrejött gimnázium több mint egy század óta szolgálja a székelyföldi unitáriusok érdekeit. Kinos, nehéz időket élt át a székelykereszturi gimnázium testvérintézeteivel és a székelységgel együtt. Nem egyszer erőszak, üldözés közös osztályrészük. Az önkényuralom megpróbálta, hogy idegen müveltséget oltson fajunkba, de az csak visszahatást szült. Türtek, vártak őseink s a jobb idők megjutalmazták törhetetlen kitartásukat s a székelység évszázadokon át bizonyos fokára emelkedhetett a müveltségnek. Ezt a magyaros müveltséget a felekezeti iskolák adták a székelységnek. Ezek emelték a székely nép értelmi, erkölcsi sulyát,

gondosan ápolva a vallási, nemzetiségi, általános müveltségi s nevelésügyi magasabb szempontokat.

Most azonban soha nem sejtett veszély fenyegeti az egyházak szilárd, biztos alapját, *a felekezeti iskolákat;* meg akarják semmisiteni az egyházi nevelést, mely a multban szeliddé és okossá tette az embereket. A müveltség azonban haladásában korlátokat nem ismer. Mint mindennek e földön, ennek is az az első törvénye, hogy megtartsa magát, hogy éljen. Ezt akarja a mi magyar müvelődésünk is. Tudjuk, hogy óriási nagy a legyőzendő akadály, de hisszük, hogy a veszély, mint már annyiszor, most is felemeli a

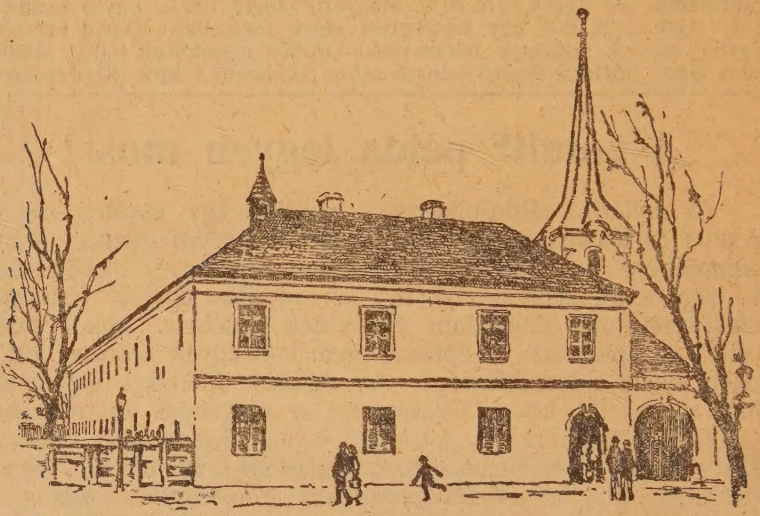

A székelykereszruri unitárius régi gymnasium.

székely nép lelkét s a jövő sötét bizonytalansága fokozza áldozatkészségét. Szükséges azonban először mindenkinek világosan megérteni és átérezni, hogy miről is van szó. *Magyarok akarunk-e maradni?* ez a fő kérdés. Hogy magyaroknak megmaradhassunk, annak egyedüli eszköze: a nevelés. Csak a bölcsőnél kezdődő magyar nyelvü és szellemü nevelés tudja a magyarságot oly értelmi, érzelmi és erkölcsi erőkkel felruházni, amely megóvhat minden veszéllyel szemben. Azt akarja és munkálja egyházunk, hogy a székely nép őrizhesse meg továbbra is nyelvét, vallását, vérével öntözött nemzeti hagyományait, jellemét, erkölcsét, melynek ereje e földön ezer évig fenntartotta, mig más nagyobb nemzetek elenyésztek.

A székelységhez intézett komoly igazság minden időben meghallgatásra talált. Székelyek! El tudnátok-e viselni, hogy akár barát-

tainк, akár ellenségeink azt mondják, hogy többé nincs a székelységben semmi keménység és nagyszerüség, nincs semmiféle ősi erény. Székelyek! Vitézek voltatok mindig a harcmezőn, de most nem az élet forog kockán, hanem annál több: *a becsület*. Ne hallgassatok ezért a félre-kalandozókra, kik a mult időkben gyökerező kegyeletes áldozatkészség szent emlékét fel akarják dulni, le akarják alacsonyitani. Iskoláink megmentéséért minden szivnek meg kell mozdulnia, akiben van érzés Isten, vallás és müveltség iránt.

Bízva a székely néplélek ősi, nemes erejében, szavaimat méltóbban nem fejezhetném be, mintha ismétlem Nagy Elek unitárius főgondnoknak az osztrák önkényuralom nehéz napjaiban kereszturi

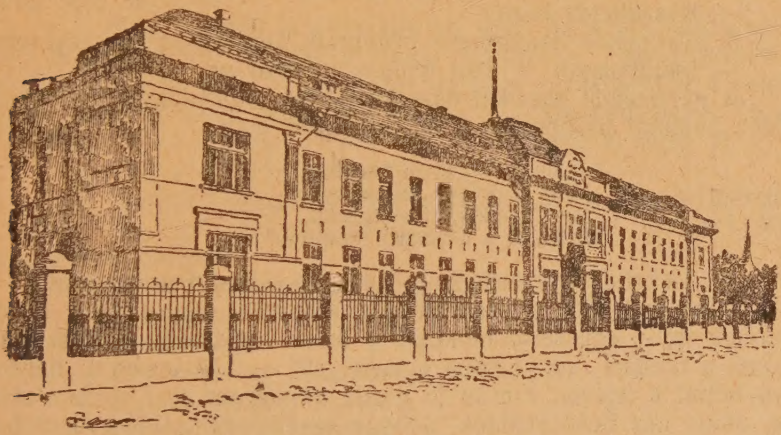

Az uj főgymnasium diszes épülete.

iskolánk megmentése ügyében irt lelkes szavait: „Buzgón könyörgök a mindenható Szent Ur Istennek, hogy eklézsiánkat, belső embereinket, egyes hitrokonainkat szent lelkével buzditsa és *világositsa föl* és Istenes szent törekvésünket a kivánt jó sikerrel áldja meg!“

Szentmártoni Kálmán.

Az anyám.[2]

— Dobai István. —

Sohse láttam és mindig látom,
Nyomon kisér, mint örök-álom
Az anyám.

Mikor láttam, még nem is láttam,
Én csak néztem a betegágyban
Az anyám.

Nem is tudtam a vén kaszásról,
Ki elvitte a betegágyból
Az anyám.

És azóta nézve se láttam,
Mégis látom fiu vágyban
Az anyám.

[2] Messiásod cimü verskötetből, melyet mult számunkban ismertettünk.

TŰZHELY MELLETT.

Mit mond a kártya?

A déli harangszóra meglazul az iskolában a fegyelem, a gyermekek nyüzsögni kezdenek, a tanitó ur is jónak látja befejezni a tanitást s fáradt tüdejét még egyszer megerőltetve, erélyesen szól:

— Készüljetek haza!

A gyermekek hamarosan begyurják könyveiket tarisznyáikba.

— Imádkozunk — szól halkan a tanitó ur.

A gyermekek kezeiket összekulcsolják, alázatosan leborulnak s igaz áhitattal mormolják az előimádkozó után:

„Áldunk Téged jó Istenünk,
Most is, midőn hazamegyünk,
Mert munkánkat elvégeztük,
Szivünk, s lelkünket müveltük“ . . .

— Mehettek gyermekek — hangzik a tanitó ur végszava.

Mint szél alatt a kalásztenger, egyszerre hajlik meg a sok gyermek fej, s egyszerre mondják a hálás szájacskák: „Köszönjük szépen a tanitást, adjon Isten egészséget“ . . . A tanitó ur helyeslően bólint a fejével, s mint jó gazda akinek szeme hizlalja a marhát, utána néz fickócskáinak, nehogy az éhesebbje, kit gyorsabban üz a bélkerék, kiugorjék a sorból s elinaljon valamelyik sikátoron.

Amint elmélázva végig tekint az előbb oly hangos játszótéren, hirtelen ugy látja, mintha Ferkő gyerek oda volna a keritéshez támaszkodva. Közelebb lépik — s hát csak a kabátja, vagy amint errefelé mondják a kurtija. Rá van téve a keritést támasztó pótsasra.

— Ejnye-ejnye, gondatlan fickója, hát ilyen fölösleges jószág lett a melegtartó kurtiból, hogy itt hagyod az utonjáró cigányok prédájának? — dörgedezi magában a tanitó ur.

S aztán, — nehogy a sasfa levetközzék, s valamelyik faluvégi barna csorró felöltözzék, — a kurtit szépen felöleli, beviszi az iskolába s beteszi a régi, fekete tékába.

* * *

A nappalt éjszaka, a vidámságot szomoruság, a meleget hideg, s az édességet keserüség szokta követni. A Hargita alatt még májusban is elfagy a virág s juniusban is elbirjuk a bundát. Az aranysugaras, virágos májusra erős, szeles, hűvös junius eleje következett. A gazdák a rozs virágját féltették, a purdék mezitelen lábukat kapkodták. A gyermekek is előszedték a lyukas orru csiz-

mákat, a könyökablakos kurtikat, a kopott fedelü sapkákat s mint a piritott szalonnabőr, összegüzsörödve apritottak az iskolába. Ott mindenki a helyére ült, a tanitás is megkezdődött, csupán még a Ferkő gyerek hiányzott. Csodálatos dolog hiszen máskor ő volt a legpontosabb. Mi baja lehet? Tán megkéstek a reggelivel, vagy meghütötte magát a heves labdajáték után? — hányta-vetette gondolatait tanitás közben a tanitó ur. Ebben a pillanatban megpattan az ajtó s Ferkő toppan be rajta nagy sietve.

— Adjon Isten jó napot — köszön illedelmesen.

— Adjon Isten Ferkő — fogadja a tanitó ur. — Hát már nálatok is ilyen későn keverik meg a puliszkát?

— Óh! mi már rég ebédeltünk, egyéb baj volt.

— Mi ugyanbizony? hiszen a szántás rég lejárt, a kapálás még nem állott bé.

— Még azoknál is nagyobb baj volt. Az a baj tanitó ur kérem szépen, hogy ellopták a bőrös kurtim . . . azt a kurtim — tudja-e a tanitó ur? — amelyiket Baróton csináltattunk s amelyik egész kereken sárga bőrbe volt szegve . . . De nem baj — legyintett Ferkő apró ujjaival — már tudjuk is, hogy ki lopta el . . .

— Tudjátok? Honnan tudjátok?

— Tudjuk bizony, de meg is rázzuk azt a huncut tolvajt . . .

— No, no! Várj egy kicsit, ne rázz olyan hamar! Mikor volt rajtad utoljára?

— A mult vasárnap még rajtam volt. . .

— Bizonyosan emlékszel?

— Bizonyosan.

— Hát vasárnap este hova tetted?

— A szék karjára tettem.

— Hétfőn reggel fölvetted-e?

— Nem, mert meleg volt s csak lájbiban jöttem iskolába.

— Hát a kurti hová lett a szék karjáról?

— Édesanyám betette az ágy lábába. . .

— Bizonyosan betette?

— Azt mondta, hogy betette, nehogy elhányódjék. . . .

— No! s hová lett a kurti az ágylábából?

— Tudom én, kiveté a kártya az elébb; azért nem jöhettem hamarább, mert odajártam a kártyavetőné után. S mikor feljött hozzánk, othon marasztott, mert rá kellett, hogy fujjak a kártyára s meg kellett, hogy emeljem.

— S ráfujtál-e?

— Rá biz én, de ki is mondta az igazat. . .

— Mit mondott?

— Azt, hogy mig anyámék reggel fejtek, egy barna asszony bément a házba, az ágylábából kikapta a kurtit s alló neki kiszaladt a kapun . . . s ha nem járunk utána, jövő kedden eladja az

ószeren . . . Már tudjuk, hogy ki az a barna asszony. . . Nyomában vagyunk . . .

— Ki ugyanbizony?

— Abbizony Kalányos cigányné, a galandáruló, aki bossal s galanddal házalog s ahol nincsenek otthon, onnét elkaparint amit elcsiphet. . . .

— A kártyavetőnőnek mit fizettetek?

— Annak bizony sok minden kellett. Adtunk neki egy nagy szál kolbászt, akkora szalonnát, mint egy lapító s egy fazék tejet, mert azt mondta, hogy minél többet adunk, annál hamarább megkerül a kurti. . .

— Hát te Ferkő ide s tova ötödik osztályos vagy, ugyanbizony hiszel-e a kártyának?

— Eddig nem hittem, — de-de-de anyám is hiszen . . . azt mondta, hogy eddig ő sem hitt, de most tiszta igazat mondott . . .

— Hát ti, gyermekek, hiszitek-e amit a kártya mondott?

— Igen, — nem, — igen, — nem, — egy kicsit, — egy szikrát sem . . . válaszoltak vegyesen és határozatlanul.

— No, gyerekek ide figyeljetek! Bebizonyitom, hogy milyen igazat mond a kártya. Azzal a tanitó ur a szobájából egy valódi harminckét leveles játszókártyát hozott s Ferkőt odaszólitotta:

— Emelj egyet s fujj rá háromszor . . .

Ferkő megemelte a kártyát s ráfujt háromszor . . .

Mákvető csend lett az iskolában. A gyermekek előrehajtott fejjel, nyult ábrázattal, nyitott füllel, szemmel és szájjal várták, hogy *mit mond a kártya* . . .

Kis gondolkozás után a tanitó ur igy szolt:

— Ez a kártya *először* azt mondja: „Rossz juh az, amelyik a maga gyapját nem birja;“ másodszor azt, hogy a Ferkő kurtija ott van a tékában, — nesze a kulcs Ferkő zárd ki a tékát s vedd ki a kurtit.

Ferkő nagy óvatossággal, mintha nyul volna a tékában, kinyitja az ajtót — s hát Uram Fia! — ott van Ferkőnek a Baróton készült, sárga bőrbe szegett, bőrös kurtija . . .

— Hihihi, — huhuhu, — hehehe, — hahaha, hóhóhó, — háháhá, — nevettek, tapsoltak a gyermekek a kurtinak . . .

— Hol a kurtid Ferkő? Mit mondott a kártya, né a kurtid Ferkő . . .

Ferkő megkövülve állott a kurti mellett, forgatta, nézegette egy darabig — s mikor valódiságáról meggyőződött, elégülten szólott!

— Ezt jól kiveté a tanitó ur . . . de ejsze a tanitó ur tette ide . . .

— Eltaláltad Ferkő, csak nem az ágylábából vettem ki . . .

— Harmadszor pedig azt mondja a kártya, hogy mától fogva sem nekem sem másnak nem mond igazat a kártya . . .

Pálos Ákos.

Mi történik egyházunk belső igazgatásában.

— Az E. K. Tanács tárgyalásaiból. —

Az E. K. T. január és februárban három gyülést tartott és 117 ügyet látott el. Az első üdvözléssel kezdődött. A püspök ur az uj évi üdvözletet, melyet házánál szoktak kifejezni, — az idén is negyvennél többen, a főjegyző vezetése alatt, — a Tanácsban viszonozza. A főgondnokokat a tanácsosok levélben üdvözölték, mire meleg válasz érkezett. Egyik gyülésen a főjegyző üdvözölte az elnök urakat a királyi kitüntetés alkalmából. — Az E. K. T. a pénzügyi bizottságba alelnöknek Gálfi Lőrinc tanárt kérte föl. — A D. F. E.-nek irodahelyiséget jelölt ki. — A reform-bizottság összehivására az előkészületek megtörténtek. — A kereszturi főgimnázium igázgatósága pályázat mellőzésével Lőrinczi István lelkészt óhajtja a vallástanári tanszékre. — A lelkészi továbbképző tanfolyam jegyzőkönyvét (48. l.) köszönettel éá elismeréssel fogadta, megküldi az esperesi levéltáraknak. — Főjegyző lupény-vulkáni és petrozsényi látogatásáról tett jelentését örömmel fogadta. — A petrozsényi templomépités terve revideálás alá vétetik. — A medeséri kepecsökkentésért lelkész 5000 leu kárpótlásban részesül. — A Teol. Akad. óradijakat utalványozza. — A Főtanács felhivására a leánynevelésügyet a nevelésügyi bizottságnak kiadja. — A tanitók fizetése az egyházközség pénztárából eszközlendő. — A Főtanács határozata szerint szeszes ital az egyházközség pénztárából be nem szerezhető. — A vasárnapi istentisztelet hangulatát zavaró gyülések tartása ellen a polgári hatósághoz átirat megy. — A Teol. Akad. szabályzata revideálás alá veendő. — A pénztárvizsgálatra vonatkozó főtanácsi határozat kiadatik. — Gál Jenő isk. felügyelő-gondnok lemond, tiszteleti gondnokságra ajánlja. — Egy bolgár ifjut a Teol. Akadémiára fölvett. — Az egyház és állam közötti viszony tárgyában a Főtanács utasitást ad. — A köri jegyzők dijának fölemelése nem engedélyezhető. — Gépirónő kell külön az E. K. T.-hoz és külön a pénztárhoz. — A francia nyelv tanitását a kormány ujból követeli s az uj tanárok előleges bejelentését is. E. K. T. tiltakozik. — Dr. Máthé Istvánt udvarhelyköri, dr. K. Nagy Árpádot maroskörí f. ü. gondnokká szabályszerüen választották. — Maurer Frigyes 1000 L a kolozsvári leányiskolához, Albert Dénes és neje 10.000 L, Árkosi Lajosné 300 L alapitványa köszönettel fogadtatott. — A jószágfelügyelőség tagjainak az elmult két évre 2000 L tiszteletdijat utal, elnöknek 4000 L-t. — A ref. egyháznak részvét Pünkösti kerületi számvevő halála fölött. — A tanári fizetések kiutalásáról intézkedés. — A Teol. Akad.-nak küldött államsegély felhasználására határozat. — Dr. Iszlay Gézától szabályszerü kötelezvényt kér. — A kereszturi papi ház épitésügye tisztázására

utasitás. — A jószágok kisajátitása ügyében eljárási utasitás adatik ki. — Főjegyző elszámol a Perkins lelkész adományáról. — Főtanácsi intézkedés az uj leányegyházakról. — Dr. Szentiványi József kollégiumi f. ü. gondnok beiktatásáról intézkedés. — Raffay Károly önálló alapitók közé iktattatott. — Püspök ur jelentése Orbán Lajos szerkesztő beidézéséről és az U. E. cikkeiről folytatott tárgyalásról. E. K. T. figyelmezteti zavaró cikkek közlése ellen. — Kozma Béla a b. e. nyugdijintézetbe fölvétetik. — Barabás Miklós teológus kereszturi felügyelőnek kiküldetett. — Az 1921. Főt. jkv kézirati kiegészitése határoztatott. — Kovács M. kántor fegyelmezése tudomásul vétetett. — A szolgák szabályzatát elfogadta. — A segéd- és körlelkészség ügyében javaslat készült. — Az esperesi körök beosztása tárgyalásra a köröknek küldetik. — Lőrinczi István esperest fölhivta a gimnáziumi hitoktatás további ellátására. — Dr. Elekes Dénes kereszturi alapitványa bővitését köszönettel vette. — Bethey Elemér 300 L alapitványt tesz. — Az egyetemi hallgatók lelki gondozására dr. Csiki Gábort fölkéri.

Külföldi hitrokonaink köréből.

A baptisták egyik jeles papjukat, aki a Teológiai Intézetben tanitott és Jézus tanitásáról könyvet adott ki, elbocsátották állásából, mert igen felvilágosult nézetet vallott. A kiválóan jeles férfi, dr. Slatev, 1880-ban született, teológiát végzett, doktorátust tett. Mindig kitüntetéssel vizsgázott. Tanult a glasgowi és a marburgi egyetemeken, félévet töltött Görögországban a modern görög nyelv tanulásával és Pál apostol utjai tanulmányozásával. Tanár volt Chicagóban s ugyanott az unitáriusok megválasztották papjuknak.

Az unitárius gondolkozás gyorsan terjed. Erről tesz tanuságot Greig amerikai püspök, aki közelebbről utazott Európa keleti részében. „Bukarestben — mondotta a püspök — érdekes dolgot tapasztaltam. A zsidók erős tevékenységet fejtenek ki, ugyszintén az egyetemi ifjak és leányok szövetségei is. Szükségesnek mutatkozott ugy intézkedni, hogy az unitárius mozgalom ne árassza el az egész munkatért.“ Dr. Greig azt jegyzi meg, hogy „ha a régi hagyományok nem tartanák vissza, Amerikában az összes egyetemi és teológiai tanárok unitáriusnak mondanák magukat. Ugy látszik, hogy Amerikában a haladás nagyon gyors volt az utóbbi ötven esztendő alatt. Sajnálattal hallom, hogy Amerikában a hitehagyottság ilyen messzire haladt.“ Némi vigasztalást talált a püspök abban a gondolatban, hogy az orthodox keleti egyházban nem észlel hasonló irányzatot, mint Berlinben, Kopenhágában vagy Chicagóban. (Nem vette észre, hogy Bulgáriában az utóbbi években unitárius gyülekezetet szerveztek, irja a Christian Register, honnan e hirt vettük. Azt még kevésbé tudhatja, hogy egy bulgár ifju a kolozsvári unitárius Teol. Akadémián készül elő a papi pályára. *Szerk.*)

Hivatalos közlemények.

XVIII.

Körirat.

Esperes és lelkész afiaihoz.

Az egyházi Névtár összeállításához kért adatok beküldésében igen sokan késedelmeskednek.

Azok, akik már beküldötték, e rendeletet vegyék tudomásul. Akik azonban még nem küldötték volna be, azok szíveskedjenek a kért adatokat esperes afiaihoz haladék nélkül beküldeni, hogy esperes afiai a hozzájuk beérkezett adatokat átnézhessék és az elkészitett összesités csatolásával mielőbb beküldhessék.

Esperes afiait felkérem, hogy az esperesi vizsgálószék foganatositásával járó nehéz munkájuk mellett is az Egyházi Névtár gyüjtő-anyagát mielőbb vegyék számba és a késedelmeskedő lelkész afiaival szemben a szükségesnek mutatkozó intézkedéseket tegyék meg.

Esperes afiait felkérem, hogy a Névtár adatait 1923. március hó 15-ig terjesszék be.

A mai napig egy esperes afia tett eleget a leiratnak.

Kolozsvárt, 1923. január hó 30-án.

Ferencz József
unitárius püspök.

XIX. Sz. 203—1923.

Körirat

összes lelkész afiaihoz.

Az egyházi törvények és az állandó szokás szerint az egyházkörökből az összes kérések, jelentések és panaszok esperesi uton terjesztendők fel az E. K. Tanácshoz, kivéve ha az E. K. Tanács különös és kivételes esetekben más intézkedést nem tesz.

Ebből foly, hogy még azok a jelentések is, amelyek az E. K. Tanács irodájából közvetlenül a lelkész afiaihoz küldött iratokra adandók, esperesi uton terjesztendők fel.

Az E. K. Tanács irodájából a közvetlen leküldések csak egyszerüsités okából történnek, amelyek ugy tekintendők, mintha esperesi uton mentek volna be. Ezekről esperes afiai mindig értesittetnek.

Ezt lelkész és esperes afiainak azért kell, hogy nyomatékosan hangsulyozzam, mert fontos ügyekben is gyakran esperesi jelentés nélkül érkeznek fel az iratok s innen kell esperes afiaihoz véleményes jelentés céljából leküldeni.

Ez eljárás lesz követendő a segélyekre és előlegekre vonatkozó kéréseknél is, mert esperes afiai véleményét általában ezeknél a kéréseknél sem mellőzhetem. (Sz. Törvény 174. §. m. pontja). A szabályszerü uton felérkezett kérések gyors elintézése mindenféle méltányosságnak a legegyenesebb és legmegnyugtatóbb utja.

Kolozsvárt, 1923. január hó 30-án.

Ferencz József
unitárius püspök.

XX. Sz. 215., 288—1923.

Hirdetés.

A kolozsvári főgimnázium igazgatósága Adorján Jenőnek, aki Vargyason, Udvarhelymegyében, 1883. aug. hó 9-én született és unitárius vallásu, az 1904-2. É. b. sz. a. kiadott állitólag elveszett eredeti érettségi bizonyitványa helyett 71—1923 ig. sz. alatt, továbbá Kelemen Ferencnek, aki Torockón, Torda-aranyosmegyében 1896. augusztus hó 2-án született és unitárius vallásu sz. 5—1915. é. b. sz. a. kiállitott és állitólag elveszett eredeti érettségi bizonyitványa helyett 80—1923. ig. sz. alatt másodlatot állitott ki, minélfogva az eredeti bizonyitványok semmiseknek nyilvánittatnak.

Kolozsvárt, 1923. február hó 19-én.

Ferencz József
unitárius püspök.

XXI. Sz. 222—1923.

Felhivás belsőember afiaihoz.

A Kolozsvárt székelő „Erdélyi Gazdasági Egylet“ közelebbről a lelkészi hivatalokhoz egy körlevelet intézett abból a célból, hogy nehány bevált állat- és növény-védelmi szer minél szélesebb körben legyen ismertté és hozzáférhetővé.

A körlevélben foglaltakat belsőember afiai és általuk a gazdálkodó hivek figyelmébe ajánljuk. Az Erdélyi Gazdasági Egylet készséggel és dijtalanul szolgál szakszerü felvilágositásokkal és tanácsokkal.

Kolozsvárt, 1923. február hó 19-én.

Ferencz József
unitárius püspök.

XXII. Sz. 289—1923.

Körirat

a gimnáziumi igazgatóságokhoz és iskolaszékekhez.

A közoktatásügyi vezérigazgatóság 1673—1923 IV. szám alatt kelt valamennyi felekezeti iskolánkkal közlendő átirata szerint a közoktatásügyi miniszterium 1923 évi január 3-án kelt 1259 sz. határozatával dr. Pteancu Sándor főfelügyelő urat megbizta az erdélyi, bármely jellegü nyilvános és magániskolák meglátogatásával 1923. január 1-től kezdve.

Kolozsvárt, 1923. február hó 17-én.

Ferencz József
unitárius püspök.

XXIII. Sz. 227— 1818.

Meghivó.

Az E. K. Tanács által 23—1919 sz. alatt kiküldött „Ideiglenes Egyházi bizottság"-ot az E. K. Tanácsnak 882—922. sz. határozata és az 1922. évi Főtanács 31—1922 jkvi pont alatt hozott határozata értelmében

1923. évi április hó 5-ik napjának d. e. 8 órájára Kolozsvárra, a Kollégium disztermébe ezuton és ezennel összehivom.

A tárgyalás alá kerülő kérdések fontosságára való figyelemmel a bizottsági tagok szives megjelenését kérem.

Az elnökség a tárgysorozatot a bejelentendő véleményes javaslatok figyelembevételével fogja megállapitani.

Előadó atiait felkérem, hogy előterjesztendő javaslataikat március hó 25-ig küldjék be az elnökségnek, hogy a tárgysorozat összeállitását kellő időben elvégezhesse.

Az egyes javaslatok sokszorositása is kivánatosnak mutatkozik.

A tanácskozások ügyrendjét az elnökség a Főtanács ügyrendjének alapul vételével fogja előkésziteni és a bizottság elé terjeszteni.

Megvagyok győződve, hogy tanácskozásainkban a mult történelmi tanulságai fognak előttünk lebegni és hiszem, hogy bölcs mérsékletben nyilvánuló, nagy horderejü elhatározásainkban önzetlan elődeink példája fog vezérelni.

A történelmi időkhöz méltó elhatározásokra csak a történelmi időket megértő kortársak képesek.

A jövő előtt vagy méltóknak mutatkozunk a ránk váró feladatokra, vagy a korhoz nem méltó munkások sorsát vállaljuk már most elhatározásainkkal.

Nagy elhatározásainkban Dávid Ferenc szelleme vezéreljen és Blandrata bölcsessége kormányozzon.

Kolozsvárt, 1923. február 15-én.

Ferencz József
unitárius püspök.

XXIV. Sz. 291—1923.

Kiegészités a tanitói oklevelek egyenjogositása tárgyában. 1723—1922. szám alatt az Unitárius Közlöny f. évi 1. számában megjelent körlevélhez.

A közoktatásügyi miniszterium kolozsvári vezérigazgatósága Ad. 9000—1922. VI. sz. alatt közölte a következőket:

9000—1922. sz. iratunkkal kapcsolatban a nem-román tanitók diplomájának egyenjogositása tárgyában a felmerülhető kérdések kikerülése céljából tisztelettel közöljük, hogy dr. Joánovich Gy. román nyelvtana két részből áll: I. rész Fonologia és Morfologia, II. rész Syntaxis (Mondattan). A II. rész is megjelent: Minerva Cluj. Az emlitett 9000—1922. sz. rendelethez tehát hozzáfüzendő: I. és II. rész.

* * *

Mindezekről miheztartás végett ezuton értesitjük felekezeti elemi iskoláink tanitóit, tanitónőit és az iskolaszékeket.

Kolozsvárt, 1923. február hó 20-án.

Ferencz József
unitárius püspök.

TARTALOM.

— Unitárius Közlöny 1922. évfolyam. —

I. Költemények.

	Lapszám
Tanács (Ürmösi Károlyné)	5
Uram, hol vagy? (Angolból szabadon Pálffy Márton)	21
Húsvét (költemény Szabolcska Mihálytól)	52
Töredelmes ének (Pálffi Márton)	53
Bünbánó ének (Pálffi Márton)	54
Angol dallamokra irt énekek (Pálffy Márton)	71
Imádkozzál (Vári Domokos)	71
A mester hiv (Ürmösi Károlyné)	88
Egyházi énekek kurucdallamokra (Pálffi Márton)	95
Déva vár rabja (Ürmösi Károlyné)	140
Ott születtem . . . (Jakab Ödön)	189

II. Vallásos és erkölcsös tárgyu közlemények.

Főpásztori levél	1
A szerkesztő asztaláról 2, 17, 33, 69, 85	105
Imádság (Halmágyi János)	3
D. F. E. megnyitó (Br. P. Horváth Kálmán folyt. 11. old.)	6
Megnyitóbeszéd (Ferencz József püspök)	12
Az unitárius vallás az érzelem vallása (Dr. Boros György)	18
Mit akarunk?	20
Az unitárius vallás méltatása	21
Az unitárius vallás az értelem vallása (Dr. Boros György)	35
Unitárius egység (Váradi Aurél)	49
Hála az unitárius vallásért	70
Jövőnk (Árkosi Tamás)	86
„Arról ismernek meg . . .“ (Ürmösi József)	106
Unitárius hitvallás	121
Lelki ajándék	138
Az utolsó nagy próba (Dr. Gál Kelemen)	142
Taft és az unitárius vallás	144

Lapszám

Adakozzunk! (Ürmösi Károly) ... 153
A tanitványok csalódása ... 154
„Szivemet hozzád emelem“ (Gelei József) ... 159
A Főtanács ... 169
Az ember (angolból Fazakas Lajos) ... 170
A D. F. E. szerepe az egyház életében (Árkosi Tamás) ... 175
Amiből tanulni kell (Benczédi Pál) ... 187
Egymás mellett! (Kiss Károly) ... 189

III. Életrajzok, történelmiek és levelek.

A presbiter ... 37
Gyulay László ... 39
Bucsú Major Sándortól (Varga Dénes) ... 58
Árkosi Ferenczy Lajos ... 72
Brassai-emlékek (Dr. Intze Béla) ... 89
Petőfi Sándor esztendeje (Pálffy Márton) ... 107
Dr. Ferencz Ákos (Gvidó Béla) ... 121
Meghivó a D. F. E. 1922. évi közgyülésére Kolozsvárra ... 137
Székely fiuk iskolai élete a régi Torockón ... 158
Dr. Egyed Balázs (B. V.) ... 172
Megadjuk! ... 186
Angol vélemény Erdélyről ... 188
Missziói levelek (Péter Sándor) ... 190

IV. Nők Világa.

Nők Világa (Ürmösi Károlyné) ... 14
Nők Világa ... 22
Nőegyletek alakulása ... 54
A h.-szentpáli nőkszövetsége beszámolója (Ürmösi Józsefné) 91
A jánosfalvi nőkszöv. válasza Ürmösi Károlyné titkár levelére 92
„De ha én ugy akarom!“ ... 93
Az „Unitárius Nők Szövetsége“ ujjáalakult (Ürmösi Károlyné) 109
Homoródalmási Nőegylet ... 130
H.-szentpáli unit. Nők Szövetsége (Ürmösi Józsefné) ... 145
Nők világa ... 156

V. Tüzhely mellett.

Pál fordulása (Pálos Ákos) ... 23
A szép szó (Gyallay Domokos) ... 41
Uj énekes könyvet! (Pálffi Márton) ... 52
„Szicsászország“-ban vagy ahol a tejet fejszével vágják (Péter L.) 74

Lapszám

Anikó (Ütő Lajos) ... 110
Miért jönnek az amerikai követek hozzánk? ... 113

VI. Vegyestartalmu közlemények.

A D. F. E. XXXIV.-ik közgyülése és ujjászervezése ... 4
Egyházi és iskolai mozgalmak ... 15
Egyházi és egyleti élet ... 27
Egyházi és egyleti élet ... 45
Unitárius egyházi törvényeink gyüjteménye ... 51
Egyházi és egyleti élet ... 59
„ „ „ „ ... 78
„ „ „ „ ... 96
„ „ „ „ ... 114
„ „ „ „ ... 131
Angol és amerikai testvéreink látogatásának főbb mozzanatai 123
Egyházi és egyleti élet ... 148
„ „ „ „ ... 161
„ „ „ „ ... 179
A D. F. E. XXXVI.-ik közgyülése (Pap Domokos) ... 173
Egyházi és egyleti élet ... 191
A pap, mint gazda (Rosenberger Sándor) ... 146
Egyházi énekek kurucdallamokra (Balázs Ferenc) ... 94

VII. Hivatalos közlemények.

I. Főpásztori levél ... 1
II. Ad. 1506—1921. Körlevél tanítók alkalmazásáról ... 7
III. 65—1922. Nyugdijigények bejelentése ... 7
IV. 1242—1922. Áll. isk. hitoktatás szabályozása ... 8
V. 53—1922. Távollevők összeirása ... 32
VI. 45—1922. Utasitás monografiák ügyében ... 46
VII. 66—1922. Magyar nemzeti zászlóról ... 47
VIII. 170—1922. Polgári iskolai tanárképzés ... 47
IX. 80—1922. Pályázat a derzsi lelkészségre ... 48
X. 249—1922. Az unit. egyh. rendszabályai levéltáraknak 48
XI. 156—1922. Tüzkár elleni biztositás ... 66
XII. 452—1922. A korona bankjegyek beváltása ... 66
XIII. 579—1922. Főtanács ideje ... 84
XIV. 320—1922. Egyházi vagyon kezelése ... 84
XV. 192—1922. Pályázat siménfalvi lelkészi állásra ... 104
XVI. 207—1922. Pályázat a várfalvi lelkészi állásra ... 104
XVII. 256—1922. Siménfalvi lelk. állásra ujabb pályázat 120
XVIII. 353—1922. Pályázat a dicsősztmártoni énekv. állásra 136

Lapszám

XIX. 1631—1922. Vallástanitói állásra körirat . . 165
XX. 1629—1922. Farkas Arnold bizonyitványa . . . 166
XXI. 1640—1922. Amerikára vonatkozó füzetek kiadása 166
XXII. 1659—1922. Lakatos István bizonyitványa . . 166
XXIII. 1674—1922. Ismeretterjesztő előadások . . . 167
XXIV. 459—1922. Sz.-kereszturi kántortanitói állásra pály. 167
XXV. 1611—1922. Lelkészi korpótlékról rendelet . . 168
XXVI. Körirat a legátus hivásért 182
XXVII. 1800—1922. Felhivás a magánlevelek beküldéséért 183
XXVIII. 486—1922. Leiratok az illetők kezéhez . . . 184
XXIX. 1922. Romániai unitáriusok összeirása 184
XXX. 1543—1922. Kézimunka s más ajándék a testv. egyhnak 198
XXXI. 1971—1922. Kedvezményes jegyek láttamozása . . 199
XXXII. 1833—1922. Kemény János bizonyitványa . . 199
1850—1922. Barabás Béla bizonyitványa . . . 200
XXXIII. 2023—1922. Főtanácsi jegyzőkönyv kiadása . . 200
XXXIV. 1990—1922. Irodai kezelés 200

Világiak a szószéken. Amerikában az unitáriusok egy vasárnapon átadták a szószékeket világi férfiaknak. Az eredmény meglepő volt, olyan áhitattal, olyan szónoki erővel és komolysággal teljesitették a feladatot. Bebizonyosodott, hogy sok kiváló tehetség marad homályban az alkalom hiánya miatt, a vallás és a hitélet kárára. Hisszük, hogy nálunk is lennének meglepetések, ha világi embereink vállalkoznának szószéki szolgálatra.

Az amerikaiak munkában. Speight bostoni lelkész is mozgó pap lett. Az amerikai Világiak Szövetsége fölkérte a newyorki papot, dr. Sullivant, hogy sorba járja azokat az amerikai városokat, ahol nem ismerik az unitárius vallást. Először maga mellé kért egy ifju papot, dr. Westwoodot, ujabban Speightet. Helyről-helyre járva apostolkodnak. Egyik helyen templomot szentelnek, másutt az uj templom alapkövét teszik le. Ez az unitárius Pál apostolok térítő utja.

Hogy dolgoznak Amerikában? Eliot Sámuel, az Unitárius Társulat elnöke, Amerikában azt a helyet tölti be, amelyet nálunk Ferencz József és van is dolga bőven. A „Register" irja: December 3-án reggel Germantownban, este egy másikban prédikált, 4-én Philadelphiában volt a papok összejövetelén, 5. és 6-án New-Yorkban s ugyanott a konferenciát előkészitő gyülésen, 10-én prédikált Watertownban a templom ujraavatásán, 11-én részt vett három értekezleten, 13-án Bostonban az igazgató-tanácsban és a könyvkiadóvállalat bizottságában, 17-én egyházi beszédet tart Cincinnatiban egy emlékablak ünnepén; 18-án részt vesz a fiatalkoruak javitóintézeti bizottságában, 21-én beszélt az ősök emlékünnepén, 31-én prédikált Rutherfordban, este részt vett Newyorkban egy uj templom fölszentelésén. Hasonlóan munkálkodott januárban is! Mi sem szégyeljük magunkat, mert a 87 éves Ferencz József püspök mindennapi munkája szintén tiszteletet parancsol. Február 4-én 11 órakor terjedelmes megnyitót tartott dr. Kiss teol. tanár beiktató-ünnepén és az ünnepélyt vezette délután 2 óráig, délután 4 órakor értekezleten elnökölt, 5 órakor a D. F. E. és az U. I. T. felolvasó gyülését vezette majdnem 7 óráig. Azt mindenki tudja, hogy reggel 9-től fél 2-ig, délután 4-től 7-ig szünetlenül munkában van és még azt sem engedi meg, hogy iktatóját a titkár vezesse.

Petőfiről terjedelmes ismertetést közölt egyik londoni unitárius lapban (Christian Life) Hankinson lelkész, akit Erdélyben is sokan ismernek, mint jótékony lelkipásztort. Hankinson elbeszéli Petőfi élete főbb vonásait. Költeményei — irja H. — Magyarország leggazdagabb kincsei, mert bármennyi szenvedés jut egy elvesztett csata után az országnak, a nemzetet költőjétől és müvészetétől megfosztani nem lehet. Részletesen leirja Petőfi életét, költeményei értékét, Bowring forditását ismerteti. Igy a segesvári Petőfi-szobor sorsát is.

NŐK VILÁGA.

Utmutatás lelkes asszonyainknak.

1910-ben alakult nőszövetségünk kettős irányu munkásságot folyiat. I. A fő munka a szövetség helyén a D. F. E. körében vagy azzal karöltve történik. II. Másik része levelezés utján a külföldi nőkszövetségével és az illető egyházközségből eltávozottakkal.

I. 1. Minden egyházközségben alakul unitárius nőkszövetsége vagy a meglevő D. F. E.-ben, vagy ha ilyen nincsen, önállóan.

2. A Nőkszövetsége a D. F. E. egyik szerve, hogy a maga sajátos eszközeivel a D. F. E. munkásságát melegebbé és bensőségesebbé tegye a hitélet és a jó cselekedetek körében.

3. Különösebb föladatai:

a) *Tudomást szerez* a körébe tartozó nők, főképpen a leányok, öregek, özvegyek, elhagyottak sorsáról;

b) a búban, betegségben vagy erkölcsileg veszedelemben levőket gondjába veszi, *gondoskodik* ápolásukról, gyógyitásukról és másnemü segélyezésükről. A felügyelet és a látogatás végzésére a tagoknak megbizást ad;

c) kiterjeszti figyelmét a templom látogatására és arra is, hogy a nők a templomi éneklésben, a templomnak virággal diszitésében és tisztántartásában részt vegyenek;

d) ünnepélyek, de különösen konfirmáció alkalmával nagy gondot fordit a templom földiszitésére és arra, hogy a konfirmáló gyermekeknek minél emlékezetesebb napja legyen (a szegény gyermekek felruházása, emléktárgyak osztása, árváknál a szülők helyettesitése);

e) az iskolaköteles gyermekeknek igen nagy része ruha hiánya miatt nem jár iskolába. A Nőkszövetsége a lelkész és tanitó utján szerzett értesülés alapján segitségre megy és gondoskodik ott, ahol szükségét látja, a fölruházásról, de minden esetben az iskolába való beiratásról;

f) halálesetek alkalmával a Nőkszövetsége azonnal megbizottat küld ki, hogy a gyászoló családnak segitségére legyen. Általában is a részvétet kifejezésre juttatja;

g) a Nőkszövetsége kiterjeszti figyelmét a szegénysorsu leányok kiházasitására;

h) gondoskodik arról, hogy a háztartás, konyhakertészet, a háziiparok gyakorlása minden családnál a kívánalomnak megfelelő legyen, a csinyt, a jólétet, egészséges táplálkozást és a vagyonosodást elősegitse. A konyhakertészet és háziipar köréből időszakos tanfolyamokat rendez;

i) Kézimunka-összejöveteleket rendez és az ujabb tudnivalókról a tagokat tájékozza.

II. *a*) A községből eltávozott leányokkal levelezés utján az összeköttetést fenntartja. A hozzájuk tartozók utján gondoskodik, hogy a leányok lapunkat, az Unitárius Közlönyt, imádságos könyveinket olvassák;

b) a Nőkszövetsége a helybeli lelkész utján értesiti az eltávozott leány vagy más nő tartózkodása helyéről az illető lelkészt, vagy ha ott unitárius lelkész nem volna, gondoskodik, hogy hitünkben megmaradjon és gyarapodjék. (Az angol és amerikai nőszövetségek ezen a téren fejtik ki a legáldásosabb működést);

c) az egyházközségi Nőkszövetsége állandóan értesiti a központi Nőkszövetségét munkásságáról és terveiről s kötelességének ismeri, hogy a közelben levő hasonló Nőkszöv.-vel összeköttetést tartson fenn;

d) a központi Nőkszövetsége tanácsait és fölhivásait gondos figyelembe veszi s arra törekszik, hogy egyetértő munkásság folyjon mindenütt.

E célok megvalósitására a D. F. E. a maga kebelében szervezi az unitárius nők szövetségét. Rendes viszonyok között a D. F. E. választmány nő-alelnöke a Nőkszövetsége elnöke, alelnököt, titkárt vagy titkárokat a Nőkszövetsége a maga kebeléből választ. A választmány tagjait tetszés szerint kibővitheti. Kolozsvárt van ügyvezető-alelnök, két titkár, két külföldi levelező. Néhány egyházközségben a Nőkszövetsége önállóan szervezkedett, de mindig célszerübb a D. F. E. keretében szervezkedni.

Kérjük nőinket szíveskedjenek ezt az utasitást megőrizni.

Az Unitárius Nőkszövetsége február 8-án tartotta második „Kötőke“ délutánját. Örömmel láttuk, hogy nőink szép számmal vettek részt kedves összejövetelünkön. A müsort Lőrinczi Zoltánné választmányi tag gyönyörü zongorajátéka vezette be, Schumann Impromptujével zajos tapsot aratva. Kellemesen és sok igyekezettel szavalt Sándor Juliska keresk. isk. növendék leányotthonunkból. Graef Kató VI. gimnázista énekelt erőteljes csengésü kellemes hangján pár müdalt Buzogány Erzsébet VIII. gimn. tanuló zongorakisérete mellett. E sorok irója, Nagy Emma, jeles poétának költeményeiből mutatott be nehányat. A következő „Kötőke“ március 8-án lesz. — Itt emlitjük meg, hogy az unitárius Leányotthon által rendezett s február 13-án tartott nagysikerá müsoros bál előkészi-

tése munkájából is kivette részét szövetségünk választmánya. A bál estéjén jelentős teljesitményt végeztek a buffetnél: dr. Boros Györgyné, Végh Mihályné, Csifó Salamonné, Gálfi Lőrincné, Pálfi Mártonné, Hidegh Mihályné, László Gyuláné, Vass Domokosné, Dávid Albertné, Abrudbányai Ervine, Végh Erzsébet, Graef Rózsika, Ürmösi Károlyné. Az egész bál rendezésében a főérdem Péter Rózsika leányotthoni felügyelőé, kit őszinte elismerés illet e helyről is.

Ü. K.-né.

Egyházi és iskolai mozgalmak.

Dr. Kiss Elek tanári beiktatója. Teológiai akadémiánk szép ünnepség keretében iktatta be február hó 11-én Dr. Kiss Eleket rendes tanárai sorába. A beiktató ünnepet a püspök ur nyitotta meg nagyérdekü értekezéssel, amely meghatóan vázolta a teológia régi, kezdetleges szervezetét, de annál lelkesebb nevelő munkáját. A jövő sulyos feladataira hivta fel az uj tanárt. Dr. Kiss Elek tantárgyának, az ó-szövetségnek köréből vette ünnepi beköszöntőjét. Arról szólt, hogy miért fontos unitárius nézőpontból az ótestamentum ismerete és összefoglaló képességgel mutatta fel az ó-szövetség örök igazságait, amelyeket, mint a történelmi fejlődés alaptételeit, unitárius hitvilágunk kiépitésénél sem nélkülözhetünk. Az értekezést nagy elismeréssel fogadta a hallgatóság, mint egyik bizonyságát annak, hogy Dr. Kiss Elek fiatal munkaereje, széleskörü képzettsége, az egyház iránt való lelkes ragaszkodása nagy nyereséget jelent az unitárius tanügy számára. Ezt a reménységet fejezték ki az üdvözlő beszédek is. Csifó Salamon dékán a teológia, Dr. Várady Aurél az egyházi képviselőtanács, Dr. Gál Kelemen a kolozsvári kollégium, Lőrinczy István a kereszturi kollégium és egyházkör, Vári Albert a lelkészkör és irodalmi társaság nevében üdvözölték az uj tanárt. A kedves és bensőséges ünnepet Dr. Szentiványi József iskolai felügyelő-gondnok záróbeszéde fejezte be és estve kedélyes társasvacsora.

Dr. Haller Gusztáv Kolozsvár utolsó alkotmányos polgármestere váratlanul elhunyt február 20-án délután az Uri Kaszinóban, legjobb barátai között vig társalgás és szellemeskedés közben. Az egykor népes család utolsó tagja. Édes anyja, Haller Rezsőné Groisz Kornélia egymásután temette el férjét, négy fiát, leányát, dr. Engel Gábornét. A nagyszivü és nemeslelkü anya ezt a lesujtó csapást is isteni félelemmel és rendithetetlen hittel viseli a nagyszámu jó barát, rokon és tisztelő őszinte részvéte mellett. Püspökünk családja első a lesujtott jó barátok és tisztelők között.

Alapitvány. A gyermeki és testvéri szeretetnek szebb megnyilatkozásával alig találkozhatnánk, mint néhai Bartók Zuárd hősi

halált halt lelkésznövendékünk szeretteinek esetében. Bartók Albert nyugalmazott unitárius lelkész, ki a 80 évet rég elhagyta már s neje Major Juliánna, ki csaknem önfeláldozásig munkálkodott, hogy kedves fiának emléket állithasson, valamint leányaik: Irén, Sebessi Áladárné, Piroska. Kapácsi Józsefné és Riza 2000 (kettőezer) leu alapitványt tettek Zuárd emlékére az unitárius teológiai akadémián. Az ilyen áldottlelkü szülők megérdemlik, hogy azon kollegák, kik jobb sorsban vannak, róluk megemlékezzenek s hálásak is ők — amint én tudom — mindazokkal szemben, akik a bajban jó barátoknak bizonyultak. A jószív adománya épiti a szeretet Egyházát. *K. E.*

Konfirmációi emlékkel kell ellátni minden konfirmáló ifjut. A D. F. E. Konfirmációi Emlékkönyve erre nagyon célszerü és rendkivül olcsó is a mai árak szerint. Reméljük, hogy Nőszövetségeink igyekezni fognak minél ünnepélyesebbé tenni a konfirmációt.

Elhunytak. Özv. Bedő Józsefné szül. Tibáld Róza papi özvegy, 67 éves korában hosszas szenvedés után elhunyt. A türelem, az anyai szeretet és a finom érzés jellemezték. Hat gyermeke és számos unoka gyászolja. — Szomoruan vettük hirül, hogy kolozsvári leányiskolánk két kedves, jó tanuló növendéke: Zalányi Iluska és Irénke váratlanul elhunytak vörhenyben. Két kis viráglélek szállott fel a mennybe s hoztak mély fájdalmat távozásukkal szerető szüleik, testvéreik szivére. A csapás annál fájdalmasabb, mert a szegénysorsban küzdelmes életet élő szülők minden lehetőt megtettek nyolc gyermekük neveltetése érdekében. Őszinte szivvel óhajtunk enyhülést a megmaradt hat gyermekben.

A vak fiu sorsa a jó emberek szivére van bizva. Minden hónapban jön egy-két kegyes adomány számára s aki adott, jobban érzi magát. Most gr. Teleki Arvédné urhölgy jött a D. F. E. támogatására, hogy a szegény fiunak árut szerezhessünk eladásra. Mert ő egy-két társával már olyan gyakorlatot szerzett, hogy biztosan tudnak utazni. Egy aradi vászongyár előállitási árban ad neki ingvásznat árusitásra. A Heinrich-szappangyár hasonlóan látja el szappannal. Ujabban segitette egy unitárius papné 20, dr. Veress András Abrudbánya 30, özv. Tóbis Simonné Marosujvárról 20 leuval.

Az angol nyelvet 1848—49. előtt a Brassai hatása alatt nagy szorgalommal kezdték tanulni. Kovácsi Antal, Kővári László elöljártak. Csegezy László az Ollendorf angol grammatikáját németből magyarra forditotta, a tanulók lemásolták. Brassai adta a kezébe az eredetit és ő utasitotta Csegezyt. Azóta szüntelenül tanitották iskoláinkban s annál fájdalmasabban érint, hogy most az állami tanterv háttérbe akarja szoritani a francia nyelv érdekében.

A fiókegyletek köréből. A D. F. Egylet egyházközségi fiókjai szép haladást mutatnak a szervezkedés és belső munkálkodás tekintetében. Fájdalom azonban, hogy még mindig vannak olyan egyházközségeink is és pedig a legnépesebbek közül valók, ame-

lyek nem kezdték meg az egyleti munkásságot. Sok üdvös hatástól, lelki épüléstől fosztja meg magát az ilyen gyülekezet! A Dávid Ferenc zászlója alá tömörülni annyit jelent, mint haladni, művelődni, értelemben, szivjóságban kiválni a többi embertársak közül. Kit nem lelkesit egy ilyen zászló? S ne feledjük, hogy ez a zászló az egyházi önkormányzat védelme alatt áll, tehát nemcsak előre visz a haladás utján, de sok vihartól, támadástól meg is óv. Gondoljuk meg ennek az előnyeit. — Ujabban örvendetes hireket vettünk a következő gyülekezetek köréből. A bordosi kicsiny egyházban alakult fiókegyletünk folytatja megkezdett munkáját. A vasárnap délutánokon rendezett vallásos összejövetelek műsorát nemcsak az egylet tagjai, hanem másfelekezetüek is nagy számmal hallgatják meg. Nagy és változatos munkásságról tesz tanuságot az Alsó-felsőszentmihályról érkezett jelentés. Ennek az egyházközségnek a kebelében a következő egyesületek fejtenek ki áldásos működést: a Dávid Ferenc-Egylet, amely református és unitárius hivőkből alakult meg. A Nők Szövetsége, az unitárius és református férfiak dalköre, a protestáns leányegylet. Ez egyesületek mind szerves kapcsolatban vannak a Dávid Ferenc-Egylettel. Működésük novemberben kezdődött s azóta a hétnek minden napján foglalkozik valamelyik egyesület. Szombat estéken folynak az ismeretterjesztő előadások, a Magyar Nép-ben megjelent sorozatos cikkek fonalán. Az érdeklődés örvendetesen nagy és állandóan növekszik. Buzgó munka folyik a vargyasi gyülekezetben is, ahol a Dávid Ferenc-Egylet kebelében szintén működik a Nők Szövetsége és az ifjusági dalkör. Minden hétfőn este összejönnek és az egyesület céljainak megfelelő vallásos és szórakoztató előadásokkal, énekekkel, szavalatokkal nemesitik a hivek lelkét. Petőfi emlékét szépsikerü estéllyel ünnepelték meg. A benczédi és kobátfalvi fiókegyletek szintén megalakultak és már a tél folyamán többször jelét adták életrevaló munkásságuknak. — Fiókegyleteinket ujra felhivjuk jelentéseik megtételére!

Jó barátunknak mondja az Unitárius Közlönyt földmives és iparos. Egy uri nő, aki távol lakik minden unitárius templomtól, addig nem teszi le, amig az utolsó betüt is el nem olvassa.

Kiadóhivatalunk vezetésére Nagy József tanitó urat volt szerencsénk megnyerni. Minden felszólalást azonnal figyelembe veszünk.

A petrozsényi hivek dolgoznak. (Befejező közlemény.) Tamás András II. 55 L., Tóth Ferenc VIII. 53, Bodóczi Mózes III. 53, Kuti Gergely 52, Péter Mózes 51, Sófalvi Mózes 50, Salkandin Petru 50, Csegezi Gábor Mózes 49, Demeter Sándor 50, Bolován János 49, Szép Tamás 47, Faluvégi István 46, Hajdu János III. 44, Alb János 44, Rozsos Ferenc 42, Székely János 41, Demeter József 40, Fekete Miklós 40, ifj. Györfi András 38, Tóbiás

István 36, Silai Márton 32, Rigó István 32, Tomusa Simon 30, Simonfi Sándor II. 29, Zsurzs Vaszilie 23, Fejér Pál 22, Bakai Dénes 30, Tóth János 20, Tóth Mariska 50, özv. Kabáné 50 Leu. Petrillai adakozók névsora: Gombos András 150, Biró Mózes II. 150, id. Muszka Dénes 150, Fejér Márton 150, Gombos Dénes 100, Buzogány Dénes 100, Biró Lajos 100, Kiss Miklós 100, ifj. Muszka Dénes 100, Kecskés Albert 60, Dénes György 60, Bodóczi János II. 60, Muszka János 50, Bartók Ferenc 50, Bartha Péter 30 L. A petrozsényi unitáriusok templom-alapjukra müsoros táncestélyt rendeztek, melynek erkölcsi és anyagi sikerét mutatja, hogy 15.170 leu volt a bevétel és 10.060 leu a tiszta jövedelem. Ahol lélek van, ott élet is van! Üdvözöljük petrozsényi híveinket és jeles pásztorukat: Weress Béla ifju lelkészt.

Brassai-emlékek megőrzésére kiváló gondot fordit az Unitárius Egyház. Kolozsvárt az unitárius kollégiumban van elhelyezve rendkivül értékes könyvtára, kéziratainak egyrésze és barátaitól kapott levelek. Felhivjuk olvasóink figyelmét, hogy akár könyveit, akár leveleit vagy más irását őrzik, küldjék be az Unitárius Egyházhoz Kolozsvárra, ahol megbecsülésben fogják részesiteni.

Kérelem a Főtanács tagjaihoz. Az egyházközségek főtanácsi jegyzőkönyveinek sorozata nem mindenütt teljes. Ezeket az érdekelt lelkész afiai szeretnék kiegésziteni, azonban az irodán is elfogytak. Egyházi tanácsos afiai a köznek tennének szolgálatot, ha az 1900., 1901., 1902., 1903., 1911. és 1917. évek nélkülözhető főtanácsi jegyzőkönyveit az E. K. T. irodájába beszolgáltatnák. Az iroda azután megküldené az érdekelt egyházközségnek.

Tarka-délutánt fog rendezni a D. F. E. Kolozsvárt április hó 4-én a tornacsarnokban.

Aranykönyv. A Kolozsi Unitárius Egyházközség Aranykönyvébe az 1922. évre a következő jótékony adományok vannak bejegyezve: A kolozsi D. F. E. által rendezett Petőfi-ünnepélyen adományokból bejött 411 leu; Kiss Sándorné Papp Erzsébet néhai Ilyés Gergelyné emlékére a D. F. E.-nek adományozott 100 leut, karácsonyfa-ünnepély költségeire 150 leut; az egyházközség buzgó tagjai közül 150—150 leu értékü fuvart tettek: Csete Imre, Deák Miklós; 100—100 leu értékü fuvart Csete Pál, Kun József, Kun István, Kozma István, Kozma József, Kutas Dániel, Pilbár István Györgyé; 50—50 leu értékü fuvart Csete György, Csete József, Deák Ferenc, Kovács József Imre, Kovács Mihály, Kun Sándor Józsefé, Kun Sándor Sándoré, Kun Sándor Bálinté, Kun Pál, Kun György, Kozma Pál, Kutas Ferenc, Pilbák György, id. Pilbák István, Székely Mihály, Pál Mihály, az egyházközség volt kántora, korábbi adományát 100 leuval gyarapitotta. Urvacsoraosztások alkalmával kenyeret kétizben adott Kiss Sándorné, Szentes Sándorné; bort egy-egy izben Kiss Sándorné és Székely Mihály 40 leu, ke-

nyeret egyizben Kun Pálné 20 leu értékben. Az összes adományok és szolgáltatások értéke 2671 leu. A jószivü adakozóknak ezuton is köszönetet mondunk. *Kun Pál* gondnok, *Kozma Pál* pénztáros.

Uj D. F. E. alakult Tordaturban. Részletesebb tudósitást fogunk közölni.

Dr. Tóth György egyházi tanácsos kérése. Lelkész és esperes afiait tisztelettel felkérem, hogy a III. kötet előfizetési árát sziveskedjenek mielőbb elszámolni. Az egyházi fegyelmi törvény példányait is sziveskedjenek mielőbb eladni és a vételárat beszolgáltatni, mert a nyomdai költségek fizetését halasztani nem lehet.

Nyugtázás. Az egylet pénztárába 1922. decembertől 1923. január 18-ig tagsági és előfizetői dijat fizettek: Ifj. br. Daniel Lajos Tarcsafalva 1922—23-ra; Gergely János Hosszufalu, Faluvégi I. Mihály Csókfalva, Imre Zsigmondné Kibéd, Jakabfi Lajosné Székelyudvarhely, Gál Elek Szentgerice, Lőrinczi Domokos, Zsakó Gyula Kissolymos, Kauntzné Engel Ella Kolozsvár, ifj. Farkas Albertné Magyarrégen, Szabó Bálint Petrozsény, Rátz Andrásné Torja, dr. Szász Jenő Zilah 1923-ra; Ütő Lajos, Müller Gyula Kolozsvár 1922-re és 1923-ra; Kendi István Székelykeresztur, Borbély Máté Torda, Asztalos Ferenc Felsőrákos, Homoródalmási Dávid Ferenc Ifjusági Egyesület, Zsakó István Kolozsvár, Tamás Ignácné Parajd, Szabó Vilmos, Kisgyörgy Sándor, Unitárius Egyházközség, Máthé E. Ferenc Vargyas; dr. Varga Béla, dr. Mikó Imre Kolozsvár, Halmágyi János, Halmágyi Jánosné, Unitárius Egyházközség, Török Elek, id. Zsigmond Mihály, ifj. Zsigmond István, Keresztesi Zsigmond, ifj. Csiki József, Csiki Albert, Nagy Dénes, Csiki János Nyárádgálfalva, özv. Nagy Miklósné, Székelytompa, Csép Anna, Balázs Ferenc, Dézsi János, Gyulai Árpád Kolozsvár, Kovács Irén Resica 1923-ra, Gróf Lajos Marosvásárhely 1922. és 1923-ra, Keresztély Zsigmond Kolozsvár, Gál Jenő, dr. Gál Miklós, Zsakó Kálmán Marosvásárhely, Czakó László Torda, Fülöp Mózes, Dávid Bálint, özv. Kiss Ferencné, Fülöp Sándor, Németh Sámuel, Dézsi Dénes, Bajka Miklós, Kereki Sámuel Alsó-Felsőszentmihály, dr. Tóth György, dr. Lukácsi József, Vári Albert, Vass Domokos Kolozsvár, ifj. Lőrinczi István Székelykeresztur 1923-ra. — Alapitói dijban fizettek: Br. P. Horváth Kálmán Felsőzsuk 50 L, Nagy Miklós Bánffyhunyad 100 L, várfalvi D. F. E. Ifjusági Egylet 150 L. Ajándékoztak: a vak fiu javára Suchy Janka Kolozsvár 30 L, a szabédi Nőkszövetsége 50 L.; perselyadomány cimen Vass Domokosné Kolozsvár 100 Leu. — *Gálfi Lőrinc* pénztárnok.

Megbántani könnyen lehet bárkit is, de megvigasztalni és kiengesztelni már jóval nehezebb. Kerüljük el a bántó szavak használatát, mert minden jóérzésü ember maga is szenved, ha könnyelmüen és meggondolatlanul megsértette embertársát.

Nyomatott „Korvin"-könyvnyomdában Cluj-Kolozsvár, Str. Iorga (volt Jókai-utca) 17 sz.